

УДК [94 : 327] (4+477) «1991/2014» ЄС

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОСОЮЗОМ (1991-2014 рр.)

Олена Потапова

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Україна, 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87
E-mail: bogdan_sumy2007@ukr.net

Характерною рисою сучасного світового розвитку є бурхлива динаміка інтеграційних процесів. Самотужки країнам у глобалізаційному світі складно відстоювати свої принципи та захищати інтереси. Україна не є винятком. Недостатня визначеність геополітичних процесів на межі ХХ – ХХІ ст. вивела Україну на шлях співпраці з Європейським Союзом. Низка країн колишнього соцтабору вже подолали перешкоди щодо вступу до ЄС. Вони змогли цього досягти завдяки проведенню важливих економічних реформ, здобуттю високих темпів зростання, узгодженню законодавства, дотриманню принципів демократії тощо. На початку суверенного існування Україна задекларувала європейський вектор розвитку та намагається його дотримуватися. Актуальність теми не підлягає сумнівам, тому що наразі важливо проаналізувати правове підґрунтя для співробітництва не тільки з боку України, а й з боку ЄС.

Дослідників процесу інтеграції України до ЄС багато, кожен з них висловлює власну точку зору щодо напрямків, перспектив співробітництва України з ЄС. Окремі дослідники, як, наприклад, М. Кріль, В. Будкін, С. Василенко, мають оптимістичний погляд на перспективи вступу України до ЄС (у 2020 р. вона стане повноправним членом ЄС) [1; 2; 3].

Автори ж монографії «Європейський Союз: заснування і етапи становлення» В. Копійка та Т. Шинкаренко наголошують на тому, що незважаючи на позитивні моменти у відносинах між Україною та ЄС, вони мають декларативний характер і чіткої перспективи членства в ЄС Україна поки що не має [4].

Досить цікавою є точка зору С. Фоміна, який намагається довести, що головним напрямом співробітництва для України є СНД, тому що країни-члени Співдружності є для України близькими за рівнем розвитку економіки та найбільшими споживачами українських товарів і продукції [5].

Важливими, на нашу думку, є погляди експерта у сфері міжнародного й європейського

права В. Трюхана [6], голови правління Інституту економічних досліджень і політичних консультацій І. Бураковського [7] та журналіста В. Портнікова [8] на наявний стан речей щодо виконання укладених міжнародних договорів. Вони вважають, що вельми необхідно наразі є реальна робота з боку української влади щодо імплементації європейських законів і норм та виконання положень Угоди про асоціацію у повному обсязі.

Метою даної статті є спроба, на основі офіційних документів і наукової літератури, комплексно проаналізувати процес вибудови взаємовідносин України з ЄС протягом 1991-2014 рр. й оцінити перспективи вступу першої до цієї організації.

Зовнішньополітична орієнтація України у напрямку інтеграції до європейської спільноти викристалізувалася вже на початку 1990-х років. «Повернення до Європи» було проголошено ключовим напрямком політики України від початків незалежності. Ще у Постанові Верховної Ради УРСР від 25 грудня 1990 р. «Про реалізацію Декларації про державний суверенітет України у сфері зовнішніх зносин» Уряду було доручено «спрямувати зусилля на забезпечення безпосередньої участі Української РСР у загальноєвропейському процесі та європейських структурах» [4].

Визнання України Європейськими Співтовариствами відбулося на наступний день після референдуму, 2 грудня 1991 року. В їх Декларації вітався демократичний характер проведення всеукраїнського референдуму та містився заклик до України підтримувати з Європейськими Співтовариствами відкритий і конструктивний діалог, спрямований на забезпечення виконання всіх діючих міжнародних зобов'язань [3].

І вже у 1993 р. Верховна Рада України прийняла постанову «Про основні напрями зовнішньої політики України», де вперше була сформульована позиція України щодо ЄС на законодавчому рівні: «...перспективною метою української зовнішньої політики є членство

України в Європейському Союзі, а також інших західноєвропейських або загальноєвропейських структурах за умови, що це не шкодитиме її національним інтересам. З метою підтримання стабільних відносин з ЄС Україна укладе з ними Угоду про партнерство та співробітництво, здійснення якої стане першим етапом просування до асоційованого, а згодом – до повного її членства у цій організації» [4]. У жовтні того ж року у Києві було відкрито представництво Комісії ЄС в Україні.

На цьому етапі головною умовою розвитку співробітництва ЄС ставив підписання Угоди про партнерство та співробітництво (далі – УПС) та виведення з України ядерної зброї та приєднання її до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. У січні 1994 р. у Москві була укладена Угода між США, Росією і Україною про виведення ядерної зброї з України, яка відкрила шлях до підписання УПС і розширення співробітництва між Києвом і Брюсселем [4].

Сам процес переговорів з підготовки Угоди про партнерство та співробітництво з Україною розпочався у вересні 1992 р. після підписання Президентом України Л. Кравчуком і Головою Комісії ЄС Ж. Делором Спільного комюніке. А вже 16 червня 1994 р. у Люксембурзі Україна першою з країн СНД уклала Угоду про партнерство та співробітництво з ЄС, яка 10 листопада 1994 р. була ратифікована Верховною Радою України [2]. Фактично УПС започаткувала міжнародно-правові відносини України з ЄС.

У тому ж 1994 р., у тяжкий економічний період переходу до ринкової економіки, у Києві почала працювати місія Європейського Союзу, а співпраця між Україною та ЄС набула конструктивного характеру [3]. У листопаді того ж року держави ЄС прийняли Спільну позицію щодо України, де зобов'язалися підтримати її незалежність, розвивати політичне партнерство, сприяти економічній стабілізації та реформам, інтеграції України до світової економіки [9].

У контексті економічного розвитку України важливе значення мала 48 сесія ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі), яка відбулася у 1994 р. Вона надала Україні статус держави з перехідною економікою, що дало можливість застосовувати до неї норми та правила ГАТТ/СОТ. З 1 січня 1995 р. почав діяти інституційний механізм реалізації комплексу договорів системи ГАТТ – Світова організація торгівлі (СОТ) [3].

У травні 1996 р. Європейський Союз своєю

Декларацією щодо України офіційно визнав її країною з перехідною економікою, а не країною з економікою центрального державного планування [10].

Особливе значення для інтеграції України до Європи мало налагодження контактів і з Європейським судом з прав людини. У вересні 1996 р. до Європейського суду з прав людини був обраний суддя від України, і його кандидатура була підтримана на сесії Парламентської асамблеї Ради Європи. 17 липня 1997 р. Верховна Рада України ратифікувала Європейську Конвенцію з захисту прав та основних свобод людини [3].

До набуття чинності Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС, у межах Плану дій, затвердженого Радою ЄС 6 грудня 1996 р., з метою подальшого посилення розвитку політичних та економічних відносин з Україною як демократичною, ринково орієнтованою, неядерною державою, передбачалося проведення спеціальних зустрічей, які фактично поклали початок існуванню самітів Україна – ЄС. Ці зустрічі мали проходити на рівні Президента або Прем'єр-міністра України та Голів Ради ЄС і Європейської Комісії у будь-який час, коли цього вимагали обставини [4].

Вже 5 вересня 1997 р. відбувся перший саміт «Україна – ЄС» на найвищому рівні, під час якого було досягнуто повного розуміння щодо необхідності більшої відкритості ринку ЄС для України, зрівноваження структури й обсягів товарообігу між Україною та ЄС [11].

1 березня 1998 р. набула чинності УПС, після її ратифікації всіма 15 державами-членами ЄС. Вона охопила чотири основні напрямки: політичний діалог; торговельні відносини; умови для капіталовкладень і підприємницької діяльності; співробітництво у законодавчій, економічній, науковій, культурній та інших сферах. Основним інструментом, який дав змогу ЄС підтримувати виконання УПС, стала програма ТАСІС (аббревіатура від англійських слів «Технічна допомога новим незалежним державам») [12;1].

Був визначений початковий період чинності УПС – десять років, після чого її дія мала бути автоматично продовжена, якщо тільки Україна або Європейський Союз не захочуть припинити її дію. Але це не означало, що вона залишиться незмінною. Ця Угода не є стійкою рамкою: вона може еволюціонувати у будь-якому напрямку, в якому б забажали Європейський Союз та Україна, залежно від змін в ЄС й Україні, особливо тих, що мають відно-

шення до українських досягнень щодо побудови ринкової економіки (стаття 101 УПС) [10].

9 червня 1998 р. розпочало роботу перше засідання Ради з питань співробітництва Україна – ЄС. На цій зустрічі було зроблено заяву українською стороною про бажання укласти з ЄС угоду на зразок Європейської та стати асоційованим членом ЄС. Хоча логіка розвитку відносин з Україною передбачала такий поворот, реакція керівництва ЄС була дуже показовою. Стало зрозумілим, що такий розвиток подій у плани Євросоюзу не входить. Українські заяви вони сприймали більшою мірою як політичні. Знадобилися спеціальні укази Президента України «Про затвердження стратегії інтеграції України в ЄС», «Про забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво і вдосконалення механізму співпраці з ЄС» аби довести, що для України курс на євроінтеграцію є реальною політичною лінією [13].

Важливим продовженням діалогу між Україною та ЄС став другий саміт «Україна – ЄС», що відбувся 15 жовтня 1998 р. у Відні. На цьому саміті ЄС не надав обіцянок щодо включення України у процес євроінтеграції і, зокрема, заснування зони вільної торгівлі з Євросоюзом. Втім, незважаючи на досить невизначену позицію ЄС, Україна пішла на поступки щодо виведення з експлуатації ЧАЕС, ввела в односторонньому порядку безвізовий режим для дипломатів країн ЄС [14].

23 липня 1999 р. у Києві відбувся третій саміт «Україна – ЄС». У його роботі взяли участь Президент України Л.Д. Кучма, Прем'єр-міністр Фінляндії П. Ліппонен (країни, головною в ЄС), член Європейської Комісії Г. Ван ден Брук та інші офіційні особи. На ньому були визнані успіхи курсу України на інтеграцію в ЄС, а також підтверджений намір сприяти вступу України до Світової організації торгівлі [15].

У відповідь на Стратегію інтеграції України до ЄС, під час грудневої сесії Європейської ради у Гельсінкі (10 грудня 1999 р.), ЄС ухвалив Спільну стратегію щодо України. Принципово важливим у ній є політичне визнання Євросоюзом європейських прагнень та європейського вибору України, хоча вона і не визначена у Стратегії країною-кандидатом на членство в ЄС. У березні 2001 р. Європарламент ухвалив Резолюцію щодо Спільної стратегії, якою визнав право України стати членом ЄС [16].

15 вересня 2000 р. у Парижі відбувся четвертий саміт «Україна – ЄС» за участі Президента головною в ЄС Франції Ж. Ширака, Генерального секретаря Ради міністрів ЄС, Верховного

представника з питань спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС Х. Солани, Президента Європейської Комісії Р. Проди та Президента України Л.Д. Кучми. Сторони погодилися з необхідністю активізації співробітництва у контексті розширення ЄС та прийнятої Європейською Радою Спільної стратегії ЄС щодо України й української Програми інтеграції України до ЄС [17].

Для України цей саміт фактично став дипломатичним реверансом: «заяви» офіційних осіб про те, що Україна вже у 2000 р. стане асоційованим членом ЄС, так і залишилися заявами, ще раз підтвердивши декларативний характер відносин України та ЄС.

Наступною помітною подією у розвитку стратегічного партнерства України та ЄС стало проведення чергового П'ятого засідання саміту «Україна – ЄС» (місто Ялта, 10-11 вересня 2001 р.), на якому чільне місце було відведено питанням двостороннього співробітництва у сфері юриспруденції, що пов'язані з розробкою Спільного Плану дій України та ЄС. Україна на цьому саміті ініціювала розгляд питань, пов'язаних із запровадженням країнами-кандидатами на вступ до ЄС візового режиму щодо України. Але, фактично, і цей саміт закінчився для України безрезультатно [18].

15 квітня 2002 р. на засіданні міністрів закордонних справ ЄС у Люксембурзі було прийнято постанову про заплановане ініціювання введення «спеціального статусу сусіда» для України, Білорусі та Молдови. Безпосередньо за Україною статус «сусіда ЄС» було закріплено у жовтні 2002 р. згідно зі схваленим Європейською Радою ЄС документом «Ініціатива щодо нового сусідства», в якому були визначені деякі принципи бачення нових відносин з країнами, які після розширення Євросоюзу 2004-2007 рр. будуть мати з ним спільний кордон [19].

Саме такий статус було закріплено за Україною й у розробленому Європейською Комісією й офіційно оприлюдненому 11 березня 2003 р. Зверненні (Комунікації) до Європейської Ради та Європейського Парламенту «Ширша Європа – Сусідство: нові рамки відносин з нашими східними та південними сусідами». Цей документ містив пропозиції Європейської Комісії щодо посилення відносин розширеного ЄС з його країнами-сусідами. Передбачався диференційований підхід до розвитку відносин з кожною країною-сусідом, зважаючи на рівень її економічного розвитку та з урахуванням цілей у відносинах з ЄС.

Правовою основою європейської політики

сусідства мали стати Плани дій, які повинні опрацьовуватися спільно з країнами-партнерами. Головний принцип цих Планів дій полягає у тому, що ЄС надає певні стимули в обмін на виконання сусідніми країнами відповідних вимог. Вони визначають спільні завдання, етапи і терміни їх реалізації [19].

Між Україною та ЄС такий План дій було укладено 21 лютого 2005 р. з терміном дії – три роки. Хоча у документі передбачено, що за результатами досягнення цілей Плану та загального розвитку відносин Україна – ЄС можливим є підписання «нової посиленої угоди» між Україною та ЄС, він не містить ані прямого визначення типу цієї угоди (для України необхідно, щоб це була угода про асоціацію європейського типу, а не угода про сусідство), ані чітких перспектив подальшого розвитку відносин Україна – ЄС, у тому числі стосовно можливості приєднання України до ЄС. Натомість у документі згадується, наприклад, про розробку Європейською Комісією Європейського інструменту сусідства та партнерства, який, зокрема, надаватиме допомогу Україні у певних сферах її співробітництва з державами-членами ЄС [19].

Під час Дев'ятого саміту «Україна – ЄС», який відбувся 1 грудня 2005 р. у м. Києві, ЄС підтвердив свій намір почати попередні консультації про нову угоду між ЄС та Україною, яка б замінила Угоду про партнерство та співробітництво. У сфері торгівлі й економічних відносин ключовим стало рішення Європейської комісії про надання Україні статусу країни з ринковою економікою. Цей статус був офіційно наданий Україні Радою ЄС 23 грудня 2005 р. [1].

Важливою подією у відносинах між Україною та ЄС стало урочисте підписання Президентом України Віктором Ющенком і Генеральним директором Світової організації торгівлі (далі – СОТ) Паскалем Ламі Протоколу про вступ України до СОТ. Це відбулося 6 лютого 2008 р. на засіданні Генеральної ради Світової організації торгівлі у Женеві. Вже у травні того року Україна стала 153-м повноправним членом СОТ. Ця подія ще на один крок наблизила Україну до членства в ЄС.

3 травня 2009 р. Україна стала учасницею ініціативи ЄС «Східне партнерство», яка є політичною ініціативою та спрямована на зближення східних сусідів – Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Молдови й України – з Європейським Союзом. Головною метою цієї програми стало створення необхідних умов для прискорення політичної й економічної

інтеграції між Європейським Союзом і зацікавленими країнами-партнерами. Програма «Східне партнерство» містить наступні ініціативи: підписання угоди про асоціацію, яка передбачає форми більш тісного співробітництва у таких галузях, як зовнішня політика і безпека, права і свободи, економіка, культура; створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, що є частиною угоди про асоціацію; поступова лібералізація візового режиму навіть до повного скасування віз. Україна отримала додаткову можливість підтвердити свої прагнення про вступ до ЄС на ділі. У теперішній час угоду про асоційоване партнерство з ЄС підписали Грузія, Молдова й Україна, але безвізовий режим діє тільки для громадян Молдови [20].

Європейський Союз постійно моніторить ситуацію щодо країн, які отримують від нього кошти на реалізацію затверджених програм. 25 лютого 2010 р. Європарламент схвалив резолюцію про ситуацію в Україні, в якій, зокрема, було визнане право останньої на приєднання до ЄС. Також Єврокомісії було надано мандат для роботи над «дорожньою картою» безвізових подорожей між Україною та країнами ЄС, але це питання стало наріжним каменем у взаємовідносинах України та ЄС. Дуже повільно Україна рухалася у напрямі реалізації програм, узгоджених з союзними інституціями.

На 14 саміті Україна – ЄС, що відбувся 22 листопада 2010 р. у м. Брюссель, лідери відмітили прогрес, досягнутий у відносинах Україна – ЄС. Було наголошено на важливості прискорення переговорного процесу щодо Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом. Головним результатом саміту стало представлення Плану дій щодо запровадження безвізового режиму, а також підписано Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС про загальні принципи участі України у програмах Співтовариства, який дозволить Україні брати участь у програмах ЄС у таких сферах як бізнес, підприємництво, енергетика, інформація, комунікація, технологія тощо. Взагалі такий інструмент співпраці як зустрічі у рамках самітів надають сторонам можливість на найвищому рівні підбити підсумки співробітництва між Україною та ЄС за рік, що минув, визначити пріоритети взаємодії на найближче майбутнє, обговорити розвиток ситуації в Україні та Європейському Союзі, а також узгодити позиції щодо актуальних міжнародних питань. Саміти Україна – ЄС відбуваються регулярно.

Із затамованим подихом більшість пересічних українців очікували, що 28-29 листопада 2013 р. на саміті Україна – ЄС у м. Вільнюс (Литва) мало відбутися підписання Угоди про асоціацію з ЄС, але цього не сталося. Напередодні заходу, 21 листопада того ж року Кабінет Міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання Угоди з Євросоюзом. У результаті цього в Україні відбулися відомі події загальнонаціонального значення, які призвели до зміни влади.

Оновлене керівництво України не полишало євроінтеграційні прагнення та пішло іншим шляхом. 21 березня 2014 р. у Брюсселі було підписано політичну частину Угоди про асоціацію з Європейським Союзом за участі українського Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка. А згодом, 27 червня 2014 р., відбулося підписання економічної (тобто вже повної) Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом. 27 червня 2014 р. Президент Єврокомісії Жозе-Мануель Баррозу заявив, що Угода про асоціацію є початком вступу України до ЄС. Вступ до ЄС має відбуватися у кілька етапів: 1) підписання Угоди про асоціацію; 2) включення в офіційну програму розширення ЄС; 3) подання заявки на вступ; 4) отримання статусу кандидата у члени ЄС та 5) вступ до ЄС.

16 вересня 2014 р. вперше у міжнародній практиці відбулася синхронна ратифікація Верховною Радою України та Європейським Парламентом Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. У цьому документі закріплюються основні принципи, які знаходяться в основі асоціації, передусім забезпечення прав людини й основоположних свобод, повага до принципу верховенства права, дотримання принципів суверенітету та територіальної цілісності, непорушності кордонів і незалежності. Підкреслюється, що подальші відносини між Україною та ЄС базуватимуться також на принципах вільної ринкової економіки, верховенства права, ефективному урядуванні тощо [21]. Проте знову у документі відсутнє чітке положення про можливість набуття Україною членства в ЄС як такого.

Отже, аналіз нормативної бази показує, що міжнародно-правові засади відносин України та ЄС є достатньо широкими. Але вони закріплюють відносини між ними лише у статусі стратегічного партнерства, а не повноправного членства. На данному етапі основним документом про співпарцю України з ЄС є Угода

про асоціацію. Хоча вона не визначає наперед майбутній розвиток їх відносин, у той же час виконання усіх завдань в економічній, політичній і правовій сферах, прописаних в Угоді, зробить успіхи України беззаперечними.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Кріль М. Україна і Євросоюз: шляхи співпраці / М. Кріль // Педагогічна думка. – 2006. – № 4. – С. 6-7.
2. Будкін В. В умовах «широї Європи» / В. Будкін // Політика і час. – 2004. – № 1. – С. 7-15.
3. Василенко С. Україна і ЄС: на шляху до спільного Європейського дому / С. Василенко // Нова політика. – 1999. – № 4. – С. 16-20.
4. Копійка В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К.: Юрліт, 2001. – С. 61-403.
5. Фомін С. «Європейський вибір» та інтеграція в Європу / С. Фомін // Політика і час. – 2003. – № 7. – С. 71-81.
6. Трюхан В. Для вступлення в ЕС Україна повинна відповідати Копенгагенським критеріям / В. Трюхан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.slovoidilo.ua/articles/4828/2014-09-17/dlya-vstupleniya-v-es-ukraina-dolzha-otvechat-kopengagenskim-kriteriyam.html>
7. Бураковский И. Повестка дня ассоциации. Несколько мыслей о ключевых тезисах / И. Бураковский [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/experts/2015/03/26/7032282/>
8. Портников В. 25 лет на пути в ЕС и НАТО: оптимистический сценарий для Украины / В. Портников [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.liga.net/opinion/272896_25-let-na-puti-v-es-i-nato-optimisticheskii-senariy-dlya-ukrainy.htm
9. Соколовський Б. Початок реального зближення / Б. Соколовський // Політика і час. – 1997. – № 10. – С. 23-26.
10. Угода про партнерство і співробітництво // Що таке Угода про партнерство і співробітництво? – К.: Представництво КЕС в Україні, 1998. – С. 10
11. Підсумки першого саміту «Україна – ЄС» // Політика і час. – 1997. – № 10. – С. 77.
12. Гудима Б. Дорогою до спільного дому / Б. Гудима // Політика і час. – 1998. – № 5. – С. 5.
13. Україна – ЄС: хронологія двосторонніх відносин // Політика і час. – 2000. – № 3-4. – С. 40.
14. Результати другого саміту «Україна – ЄС» // Голос України. – 1998. – 15 жовтня. – С. 1.
15. Третій саміт «Україна – ЄС» // Урядовий кур'єр. – 1999. – 24 липня. – С. 5.
16. Спільна стратегія ЄС щодо України // Політика і час. – 2000. – № 3-4. – С. 15-27.
17. Результати четвертого саміту «Україна – ЄС» // Політика і час. – 2000. – № 9-10. – С. 120-121.
18. Ялтинський саміт у контексті взаємовідносин України – ЄС. Аналітичний матеріал, підготовлений групою «Молоді аналітики» Інституту трансформації суспільства // Економічний часопис. – 2001. – № 7-8. – С. 12.
19. Жовква І.І. Стратегічне партнерство України. Теорія і практика. – За заг. ред. академіка НАН України, д.т.н. В.П. Горбуліна. – К.: ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2006. – С. 132-135.
20. Східне партнерство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/east-partnership>
21. Угода про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print1423209980073029

Потапова Олена *Міжнародно-правові засади співробітництва України з Євросоюзом (1991-2014 рр.)*

У статті розглядається процес формування міжнародно-правової основи співпраці України з Європейським Союзом. Показано активну участь України в європейській інтеграції через укладення ключових угод, виконання яких відк-

ривало їй шлях до політичної асоціації, а згодом – і економічної інтеграції.

Ключові слова: саміт, міжнародні зобов'язання, співробітництво, План дій, асоційоване членство, попередні консультації

Потапова Елена *Международно-правовые основы сотрудничества Украины и Евросоюза (1991-2014 гг.)*

В статье рассматривается процесс формирования международно-правовой базы сотрудничества Украины и Европейского Союза. Показано активное участие Украины в европейской интеграции через подписание ключевых соглашений, выполнение которых открывало ей путь к политической ассоциации, а позже – и экономической интеграции.

Ключевые слова: саммит, международные обязательства, сотрудничество, План действий, ассоциированное членство, предварительные консультации

Potapova Olena *The international legal basis of cooperation of Ukraine and the European Union (1991-2014)*

The article is devoted to the international legal principles of cooperation between Ukraine and the European Union. The purpose of this article is an attempt on the basis of official documents and scientific literature to comprehensively analyze the process of building relations of Ukraine with the EU in 1991-2014, and to assess the prospects for first entry to this organization.

The study is built on the basis of the historical method, which applies the principles of objectiveness, comprehensiveness, concreteness, unity historical and logical. It highlights events which are considered in their systemic integrity, formed by the aggregate of the identified and interrelated historical facts. The structure of the article is built mainly by consistently chronological presentation of the material. There are used the materials of domestic specialized literature. Source database of the research were official documents – Partnership and co-operation agreement between the European communities and their member states, and Ukraine, the Association Agreement between the European Union and Ukraine, and others.

It is shown an active participation of Ukraine in European integration since its independence and defining the perspective directions of its foreign policy. It is determined that at the initial stage of cooperation-based relations between Ukraine and the EU was the Partnership and co-operation agreement between the European communities and their member states, and Ukraine. It is suggested that the lack of constructive actions of Ukraine entailed a loss of interest of the European States participating to it. It is analyzed the contents of the most important agreements and initiatives, the implementation of which was supposed to open Ukraine to the path of political Association and later to economic integration.

It is concluded that international legal principles were established for cooperation between Ukraine and the EU that reinforce the relationships between them in the status of a strategic partnership; saving only partnerships with the EU does not meet the strategic national interests of Ukraine and requires new actions on the approximation of the criteria for full membership in the European Union. It is noted that the main document for cooperation is the Association Agreement between the European Union and Ukraine. Although it does not prejudice the future development of relations between them, at the same time performing of all tasks in the economic, political and legal spheres, prescribed in the Agreement would make Ukraine's success unconditional.

Keywords: summit, international obligations, cooperation, Action Plan, associate membership, prior consultation

Рецензенти:

Тодоров І.Я., д.і.н., професор

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 31.01.2017 р.